

Warszawa, dnia [data]

MINISTER FINANSÓW I GOSPODARKI

PETYCJA

w sprawie uproszczenia formularzy SD-Z2 i SD-3 oraz dostosowania sposobu ich konstruowania do rzeczywistych potrzeb podatników

Szanowni Państwo,

w nawiązaniu do odpowiedzi Ministerstwa Finansów i Gospodarki z dnia 10 września 2026 r., znak DPL1.056.10.2026, dotyczącej mojego wystąpienia z 12 lipca 2026 r., ponownie wnoszę o podjęcie działań zmierzających do uproszczenia formularzy SD-Z2 i SD-3.

Nie kwestionuję potrzeby zachowania prawnej precyzji formularzy. Problem polega na tym, że prawna precyzja nie oznacza konieczności zmuszania podatnika do samodzielnego odtwarzania znaczenia instytucji prawa cywilnego, rodzinnego i spadkowego w celu prawidłowego wypełnienia formularza podatkowego.

W odpowiedzi Ministerstwo samo wskazało, że projektując formularze należy mieć na względzie, aby były one jednocześnie zgodne z przepisami prawa oraz zrozumiałe dla wszystkich podatników. Jednocześnie Ministerstwo wskazało, że nie mogło szczegółowo odnieść się do postulatu uproszczenia, ponieważ nie wskazałem, na czym konkretnie miałyby ono polegać.

Niniejszą petycją uzupełniam więc ten brak.

1. FORMULARZ SD-Z2

Aktualny formularz SD-Z2 zawiera w części D pole dotyczące „tytułu nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych”, w którym podatnik ma wybierać między m.in. dziedziczeniem, zapisem zwykłym, dalszym zapisem, zapisem windykacyjnym, poleceniem testamentowym, darowizną, poleceniem darczyńcy, zachowkiem, nieodpłatnym zniesieniem współwłasności, nieodpłatną rentą, nieodpłatnym użytkowaniem i nieodpłatną służebnością.

Są to terminy prawne i ich użycie może być konieczne. Nie oznacza to jednak, że podatnik musi zostać pozostawiony bez prostego wyjaśnienia ich znaczenia.

Wnoszę zatem o:

- a) pozostawienie terminów ustawowych w formularzu,
- b) dodanie przy każdym terminie krótkiego objaśnienia w języku potocznym,
- c) wprowadzenie w wersji elektronicznej mechanizmu podpowiedzi wyświetlającej wyjaśnienie po najechaniu lub kliknięciu danego pola,
- d) zastosowanie pytań pomocniczych zamiast wymagania od podatnika samodzielnego zakwalifikowania czynności do kategorii prawnej.

Przykładowo zamiast pozostawiać podatnika wyłącznie z wyborem „zapis zwykły”, system mógłby zadać pytanie pomocnicze opisujące sytuację faktyczną, a następnie wskazać właściwą kategorię prawną.

2. FORMULARZ SD-3

Analogiczny problem występuje w formularzu SD-3. Formularz zawiera rozbudowaną listę tytułów nabycia oraz odrębne pola dotyczące rodzaju dokumentu potwierdzającego nabycie.

Wnoszę o stworzenie elektronicznego kreatora SD-3, który na podstawie odpowiedzi podatnika sam określi, które pola są dla niego właściwe.

Nie chodzi o zmianę prawa materialnego ani o zastąpienie terminologii ustawowej językiem potocznym. Chodzi o to, aby obywatel nie musiał znać prawa spadkowego, żeby wiedzieć, którą kratkę zaznaczyć.

3. ROZDZIELENIE JĘZYKA PRAWNEGO OD INSTRUKCJI DLA OBYWATELA

Ministerstwo wskazuje, że terminologia formularzy wynika z Kodeksu cywilnego oraz innych ustaw. Jest to argument przemawiający za zachowaniem terminologii prawnej, ale nie jest argumentem przeciwko stworzeniu prostych objaśnień.

Formularz może zawierać termin prawny, a obok niego jego wyjaśnienie.

Przykładowy model:

„Darowizna”

„Czy ktoś przekazał Ci rzecz, pieniądze lub prawo bez obowiązku zapłaty? Jeśli tak, wybierz tę opcję.”

„Dziedziczenie”

„Czy nabyłeś majątek po osobie zmarłej jako spadkobierca?”

4. WYKORZYSTANIE ROZWIĄZAŃ, KTÓRE MINISTERSTWO JUŻ STOSUJE

W odpowiedzi z 10 września 2026 r. Ministerstwo wskazało jako przykład formularz PCC-3, dla którego utworzono kreator zapewniający podatnikowi praktyczne podpowiedzi podczas wypełniania formularza. Ministerstwo wskazało również, że liczba takich kreatorów ma wzrastać.

Wnoszę o objęcie takim rozwiązaniem również formularzy SD-Z2 i SD-3.

Jeżeli rozwiązanie takie jest możliwe w przypadku PCC-3, zasadne jest przeanalizowanie jego zastosowania również w podatku od spadków i darowizn, gdzie liczba pojęć prawnych występujących w formularzu jest szczególnie duża.

5. ZASADA OBSŁUGI I WSPARCIA PODATNIKA

W odpowiedzi Ministerstwo wskazało, że jednym z zadań Krajowej Administracji Skarbowej jest zapewnienie obsługi i wsparcia podatnika w prawidłowym wykonywaniu obowiązków podatkowych. Wskazano również na obowiązek udzielania pomocy w samodzielnym, prawidłowym i dobrowolnym wypełnianiu obowiązków podatkowych.

W mojej ocenie zasada ta powinna być uwzględniana już na etapie projektowania formularza.

Nie powinno być konieczności korzystania z infolinii, wizyty w urzędzie albo poszukiwania dodatkowych materiałów tylko po to, aby zrozumieć podstawowe pytanie zawarte w formularzu.

Materiały pomocnicze są potrzebne, ale powinny uzupełniać dobry formularz, a nie zastępować jego zrozumiałość.

W związku z powyższym wnoszę o:

1. dokonanie przeglądu formularzy SD-Z2 i SD-3 pod kątem ich zrozumiałości dla osoby bez wykształcenia prawniczego,
2. przygotowanie propozycji uproszczenia sposobu prezentowania terminologii prawnej bez zmiany jej znaczenia,
3. przygotowanie elektronicznych kreatorów SD-Z2 i SD-3 na wzór rozwiązania zastosowanego przy PCC-3,
4. dodanie bezpośrednio przy polach formularzy krótkich objaśnień wskazujących, jakiego rodzaju sytuacji dotyczy dane pole,
5. przeprowadzenie testów formularzy z udziałem osób nieposiadających wykształcenia prawniczego i podatkowego,
6. przedstawienie informacji, czy Ministerstwo planuje zmianę formularzy SD-Z2 i SD-3 oraz w jakim terminie zamierza przeprowadzić analizę ich użyteczności,
7. udostępnienie informacji o tym, czy przed wprowadzeniem obecnych wzorów SD-Z2(6) i SD-3(6) przeprowadzono badania ich zrozumiałości przez osoby nieposiadające wiedzy prawniczej lub podatkowej.

Podkreślam, że przedmiotem niniejszej petycji nie jest żądanie zastąpienia terminologii prawnej językiem potocznym. Wnoszę o zastosowanie rozwiązania dwupoziomowego: termin prawny pozostaje w formularzu, natomiast podatnik otrzymuje przy nim proste i jednoznaczne wyjaśnienie.

Takie rozwiązanie pozwala jednocześnie zachować precyzję prawa i realizować wskazany przez samo Ministerstwo cel, jakim jest stworzenie formularza zrozumiałego dla wszystkich podatników.

Proszę o rozpatrzenie petycji oraz o przedstawienie informacji o podjętych działaniach.

Z poważaniem

